

Tøffere tider for barnesakkyndige

Sveinung Hellesen Nygård
psykologspesialist og barnefaglig sakkyndig

Betydelig redusert salær for barnesakkyndige kan vise seg å bli et tilbakeslag for barns rettssikkerhet.

SALÆR FOR SAKKYNDIGE

FØRSTE JANUAR I år ble Forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v. endret på to vesentlige punkter. For det første ble salæret for oss som jobber som sakkyndige ved siden av stilling i det offentlige, redusert med 20 %. For det andre ble fraværsgodtgjørelsen redusert med 50 % sammenlignet med foregående år.

Departementets høringsnotat anslår at «om lag halvparten av de sakkyndige som mottar salær som personlig godtgjøring er ansatt i det offentlige og at om lag 1/4 av de sakkyndige som mottar salær som utbetaling til eget foretak er helt eller delvis ansatt i det offentlige» (regjeringen.no). Den nye endringen vil altså få betydning for et stort antall sakkyndige. I mine øyne er offentlig ansettelse i psykisk helsevern en forsikring om at den sakkyndige er oppdatert på faget sitt, og til daglig følger med i utviklingen av et fagfelt i rask endring.

Uheldige konsekvenser

Barnefaglig sakkyndige blir ofte engasjert i kompliserte saker, preget av sterk konflikt. Vi mekler, reiser hjem til folk og observerer samvær mellom foreldre og barn, kartlegger psykisk sykdom, rusvansker eller omsorgssvikt, og bruker vårt nærvær aktivt. Etter å ha jobbet i en sak oppsummerer vi våre vurderinger skriftlig. Rapporter i saker etter barnevernloven skal vurderes av barnesakkyndig kommisjon. Siden legger vi frem våre vurderinger i retten, i full åpenhet for partene i saken og deres prosessfullmektige. I tillegg må vi ofte forsvare vår virksomhet når saker kommer opp i media. For ordet sakkyndig nevnes sjelden med positivt fortegn i presse eller fagtidsskrifter.

Kanskje kreves det et visst engasjement for å jobbe som barnefaglig sakkyndig? Det er et komplisert fagfelt, og ikke alle er komfortabel med å praktisere faget vårt i en situasjon preget av så mye transparens og kritiske innsigelser. Men jeg tenker at vi har grunn til å være stolte over å bo i et land som har løftet frem barns rettigheter. At vi har et lovverk i Norge som sier at «barnets beste» skal være rettesnoren når voksne er i konflikt, er unikt. Men det har vært en kamp, og det er krefter som gir til kjenne at de mener det har gått for langt.

Den nye salærforskriften får nå konsekvenser for sakkyndige på alle felt, samt advokater og andre retten engasjerer. I januar i år leverte jeg en faktura for et gjennomført oppdrag for en tingrett. De nye retningslinjene for salær førte til at mitt honorar ble ganske nøyaktig 2/3 av det jeg ville fått for samme jobben en måned før.

Hvis retten i 2017 ber meg om å observere et samvær mellom en far og hans barn, og samværet varer i 2 timer med 3 timers reise hver vei (ikke uvanlig for oss som bor i griseværdte strøk), så vil jeg

på de 8 timene tjene nøyaktig halvparten av det jeg gjorde før nyttår. Det bør også nevnes at jeg ofte legger slike observasjoner til helger eller ferier. Både fordi jeg jobber full stilling i det offentlige, og fordi det gjerne er ønskelig for familiene å slippe å ta barn ut av skole og barnehage.

Nedprioriterer oppdrag

Jeg skal ikke ta stilling til hva det offentlige bør betale for tjenester de ønsker utført, eller hvor det er riktig å stramme inn. Jeg nøyer meg med å konstatere at hver gang jeg blir forespurt om å ta på meg et oppdrag for retten (ukentlig), må jeg som offentlig ansatt i 100 % stilling gjøre en kost-nyttevurdering. Det å bruke kvelder, helger eller ferie borte fra min egen familie versus det jeg kan tjene på oppdraget. Selv med fjorårets salærsats var dette et vanskelig valg. Nå har regjeringens nye salærforskrift gjort valget så enkelt at det ikke lenger oppleves som et dilemma. For meg vil dette føre til at jeg ikke lenger kan ta på meg slike oppdrag.

Dersom flere gjør som meg, vil det bli vanskeligere for retten å hente inn faglig ekspertise i saker som omhandler barn. Domstoler må da i økende grad ta viktige avgjørelser som berører barn, på egen hånd. Og barna vil være prisgitt den enkelte dommers kompetanse på fagfeltet. Men endringene kan også føre til at sakkyndige ser seg tvunget til å endre praksis når de tar på seg oppdrag for retten. Halvert kompensasjon for reiser kan få den konsekvensen at flere samtaler vil foregå andre steder enn hjemme hos klientene, eller på telefon. Da vil sakkyndige miste vesentlig informasjon i sitt vurderingsarbeid.

Jeg frykter at innstrammingen i salærforskriften vil gå ut over barna. For jeg våger å påstå at barnefaglig sakkyndige gjør en viktig jobb i norske rettssaler, all kritikk til tross. Kompetente sakkyndige som gjør grundige undersøkelser i en sak, er garantister for at barns stemme blir hørt i saker der foreldre er i krise og ofte har nok med sitt. Endringen i salærforskriften kan vise seg å bli et tilbakeslag for barns rettsikkerhet.